

Bruksela, dnia 9 lipca 2008 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 26/2008

Sprawozdanie ze spotkania parlamentarnego nt. przyszłej współpracy Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych w zakresie zwalczania tortur

Bruksela, 25 czerwca 2008 r.

W dniu 25 czerwca br. w Brukseli, odbyło się spotkanie parlamentarzystów Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych, organizowane przez Podkomisję ds. Ochrony Praw Człowieka w Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego na temat przyszłej współpracy Parlamentu Europejskiego i parlamentów krajowych w zakresie zwalczania tortur. Okazją do tego spotkania był przypadający na dzień 26 czerwca Międzynarodowy dzień przeciwko torturom.

Ze strony polskiej, w spotkaniu uczestniczyli:

- delegacja Senatu RP

Senator **Leon Kieres** – przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych

Senator **Grzegorz Banaś** – członek Komisji Obrony Narodowej

- delegacja Sejmu RP

Poseł **Krzysztof Lisek** – przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych

Poseł **Ryszard Kalisz** – przewodniczący Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka

Tematem spotkania było omówienie sytuacji, związanej ze stosowaniem tortur na świecie.

Pięćdziesiąt siedem krajów, w tym 11 państw UE, bierze udział w kampanii przeciwko stosowaniu tortur. Chociaż prawo międzynarodowe zakazuje tortur, w wielu krajach – czasem nawet tych, które ratyfikowały konwencję ONZ przeciwko torturom – są one powszechnie stosowaną praktyką. W Unii mieszka obecnie 400 tys. osób, które w przeszłości zostały poddane torturom. Większość z nich to uchodźcy. UE jest zdecydowana stać na straży

bezwzględne zakazu stosowania tortur i innych okrutnych, nieludzkich lub poniżających praktyk. Położenie im kresu jest jednym z głównych celów wspólnotowej polityki w dziedzinie praw człowieka. Kampania „Tortury są niedopuszczalne” nadaje rozgłos projektom finansowanym przez Komisję Europejską, których celem jest przeciwstawienie się stosowaniu tortur. Kampania ma za zadanie uświadomić światu, że wszystkie kraje muszą podjąć działania, by położyć kres torturom i zidentyfikować przyczyny tego zjawiska. Aby ułatwić tego rodzaju działania, Unia finansuje realizowane na całym świecie projekty. Projekty te są różnorodne – obejmują na przykład szkolenie funkcjonariuszy organów ochrony porządku publicznego, wstrzymanie dostaw narzędzi wykorzystywanych do tortur czy też pomoc ich ofiarom. Osoby, które przeżyły tortury, potrzebują wsparcia ze strony psychologów i lekarzy oraz pomocy prawnej. Ofiary ucierpiały nie tylko na zdrowiu fizycznym, ale także psychicznym, co może utrudnić im powrót do normalnego życia. Unia zapewnia wsparcie na rzecz ich rehabilitacji w 41 krajach na całym świecie, finansuje także ośrodki i sieci rehabilitacji ofiar tortur w 16 państwach UE. Unia jest również jednym z głównych dawców pomocy na rzecz walki przeciwko stosowaniu tortur, gdyż corocznie przeznaczają na ten cel prawie 12 mln EUR. Kampania „Tortury są niedopuszczalne” to pierwsza tego rodzaju akcja prowadzona na tak dużą skalę. Jej uwieńczeniem było zorganizowanie 26 czerwca obchodów Międzynarodowego Dnia Pomocy Ofiarom Tortur.

Hélène Flautre, przewodnicząca Podkomisji ds. Ochrony Praw Człowieka Parlamentu Europejskiego, powiedziała, że konieczne jest wprowadzenie obowiązku, by ambasadorowie w krajach trzecich brali udział w procesach politycznych, jeśli tam odbywają się te procesy. Istnieją wytyczne na ten temat i należy ich przestrzegać. Wspomniała też o europejskim instrumencie na rzecz demokracji i praw człowieka, którego celem jest wkład w rozwój demokracji, zapobieganie konfliktom i poszanowanie praw człowieka, zgodnie z polityką i zaleceniami Unii Europejskiej oraz w ścisłej współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. Instrument ten dotyczy wielu ważnych kwestii, m.in. szybkiej pomocy dla obrońców praw człowieka (działania promujące prawa podstawowe), umieszczenie osoby w bezpiecznym schronieniu, itp. Konieczne jest udoskonalenie tego instrumentu celem podniesienia jego wydajności w przyszłości.

Senior Duca Viorel, członek Komisji Spraw Zagranicznych rumuńskiego Senatu spytał, co właściwie robi UE, żeby zakazać zwalczania wolności religijnych. Z powodów religijnych traktuje się ludność w sposób barbarzyński. Nadal torturuje się chrześcijan w Korei Północnej, zakazując posiadania biblii nawet dzieciom. Przedstawiciele podziemia i ich rodziny są wysyłane do obozów i tam torturowane. Wysyłanych jest wiele apeli od osób prześladowanych i torturowanych ze względów religijnych. Wezwał do przejścia od działań informacyjnych i teoretycznych do bardziej praktycznych działań, mających na celu wspieranie i ochronę ludzi pokrzywdzonych.

Sophoclis Fittis, przewodniczący Komisji Praw Człowieka z parlamentu Cypru powiedział, że Parlament Europejski i jego różne organy odegrały bardzo ważną rolę w zakresie podniesienia roli praw człowieka i ich szerzenia. Istotne jest również włączenie parlamentów krajowych w ten proces. Konieczne jest włączenie kwestii ochrony praw człowieka do najważniejszych polityki UE. Rolą parlamentarzystów jest osiągnięcie postępu poprzez promocję ustawodawstwa na rzecz ochrony praw człowieka. Parlamente krajowe powinny mieć możliwość wykorzystania baz danych, np. bazy IPEX, do wymiany informacji w dziedzinie praw człowieka. Podkreślił, że powinno powstać europejskie centrum wymiany informacji parlamentarnej nt. praw człowieka, którego celem byłoby: wymiana informacji nt. poszanowania praw człowieka celem wzmocnienia mechanizmów demokratycznych w

innych krajach. Turcja chce przystąpić do UE. Jej udział w tej sieci wymiany informacji wzmocniłby pozycję negocjacyjną Turcji w procesie akcesji tego kraju do UE.

Heidi Hautala, przewodnicząca Komisji ds. Prawnych fińskiego parlamentu podziękowała za *Wytyczne w sprawie polityki UE wobec krajów trzecich dotyczącej zakazu stosowania tortur i innego okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania*, które są wiążące w działaniach zewnętrznych UE. Wspomniała również, że UE posiada linię budżetową mającą na celu wsparcie praw człowieka. Wykorzystanie tej linii budżetowej nie jest takie, jak chcielibyśmy. Powiedziała również, że USA wspierają różnego rodzaju organizacje praw człowieka, ale wielu ludzi po prostu nie lubi USA. Dlatego konieczne jest udzielanie wsparcia przez UE, która jest mniej kontrowersyjna. Na koniec wspomniała o kwestii umieszczania organizacji terrorystycznych na odpowiednich listach, o czym wspomniano w Wielkiej Brytanii.

Sarah Ludford (EPP-ED, Wielka Brytania) podkreśliła, że konieczne jest stworzenie odpowiedniej sieci współpracy między parlamentami. Deklaracja Berlińska na temat stworzenia parlamentarnej sieci praw człowieka w Unii Europejskiej zakłada stworzenie sieci wymiany informacji na temat składu komisji praw człowieka w parlamentach, ich zadań i priorytetów w pracy oraz planów działania. Ponadto są wytyczne, które są świetnym instrumentem służącym rozpowszechnianiu praw człowieka. Istnieje wiele dowodów na to, że państwa członkowskie mają swój udział w torturach. Trzeba takie przypadki śledzić i karać winnych. Istnieje również regularny dialog UE-USA dotyczący ochrony praw człowieka i walki z terroryzmem. Sekretariat Rady stwierdza, że potrzebne jest rozporządzenie UE nt. tortur. Wyraziła podziękowania dla rządu Danii, który kieruje sprawą walki z torturami. W Guantanamo więzionych jest wiele niewinnych osób, które nie mają nic wspólnego z wydarzeniami z 11 września. Wezwała, by UE zaczęła działać aktywniej. Konieczny jest wspólny plan działania. Konwencja ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania koncentruje się na zapobieganiu torturom, ściganiu i karaniu sprawców oraz wspieraniu ofiar. Konieczne jest stosowanie tej konwencji we wszystkich państwach członkowskich UE.

Manfred Nowak, specjalny sprawozdawca ONZ ds. tortur, rozpoczął swoje przemówienie od stwierdzenia, że najważniejsze jest zwalczanie wszelkich rodzajów tortur na świecie. W jego opinii jest wiele sposobów unikania tortur: lepszy dostęp do prawników, poważne traktowanie wszelkich skarg w tym zakresie, poprawa warunków w więzieniach i regularne ich kontrolowanie, itp. Wspomniał, że jest wielu obcokrajowców, którzy są więzieni, choć nie popełnili żadnych przestępstw. Jedynym ich przestępstwem jest to, że przebywają nielegalnie w danym kraju. Są trzymeni w niehumanitarnych warunkach. Często przebywają w więzieniach zbyt długo, w oczekiwaniu na proces. Na podstawie zbieranych informacji stwierdził, że nie ma społeczeństwa, niezależnie od jego systemu politycznego lub ideologicznej barwy, całkowicie wolnego od tortur. Szczególną uwagę społeczność międzynarodowa zwraca na sytuacje, w których tortury stały się w większym lub mniejszym stopniu normalnym elementem życia codziennego. Dlatego stwierdził, że konieczne jest stworzenie niezależnego i sprawnego mechanizmu walki z torturami, zarówno prewencji, jak i ochrony i wsparcia (policyjne areszty, obozy dla uchodźców, obiekty dla chorych, itp.). Przypomniał o Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur i o fakultatywnym protokole do Konwencji, z przykrością stwierdzając, że został on podpisany jedynie przez 9 państw członkowskich UE (w tym Polskę w 2004 r.). Nawoływał do podpisania tego Protokołu, bo ma on efekt odstrasżający i zniechęcający. Jego celem jest wzmocnienie ochrony wszystkich osób pozbawionych wolności przed praktykami tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego

lub poniżającego traktowania albo karania przez utworzenie systemu regularnych, kontrolnych wizyt przeprowadzanych w miejscach, gdzie przebywają osoby pozbawione wolności. Protokół przewiduje powołanie tzw. „międzynarodowego mechanizmu prewencji” oraz „krajowych mechanizmów prewencji”. Zgodnie z Protokołem każde Państwo Strona zezwala na przeprowadzanie wizyt przez obydwie mechanizmy w jakimkolwiek miejscu pozostającym pod jego jurysdykcją i kontrolą, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem. Jako międzynarodowy mechanizm prewencji powołany został również Podkomitet do spraw prewencji, w ramach Komitetu przeciwko torturom ONZ. Mandat Podkomitetu do spraw prewencji obejmuje w szczególności przeprowadzanie wizyt na terytorium Państw Stron, przedstawianie stosownych rekomendacji Państwom Stronom oraz współpracę i pomoc doradczą na rzecz krajowych mechanizmów prewencji. W celu umożliwienia Podkomitetowi do spraw prewencji realizacji jego mandatu, Państwa Strony zobowiązują się w szczególności przyjmować Podkomitet do spraw prewencji na swoim terytorium i udzielać mu dostępu do wszystkich miejsc zatrzymań, dostarczać wszelkich stosownych informacji, popierać i ułatwiać kontakty między Podkomitetem do spraw prewencji oraz krajowymi mechanizmami prewencji, analizować rekomendacje Podkomitetu do spraw prewencji oraz prowadzić z nim dialog na temat możliwych środków ich realizacji (art. 12). Państwa Strony zobowiązują się ponadto przyznać Podkomitetowi do spraw prewencji nieograniczony dostęp do wszystkich informacji dotyczących: liczby osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań, liczby takich miejsc i ich położenia, traktowania osób pozbawionych wolności, warunków ich zatrzymania oraz nieograniczony dostęp do wszystkich miejsc zatrzymań, jak również możliwość odbywania prywatnych rozmów bez świadków z osobami pozbawionymi wolności oraz z każdą inną osobą, co do której Podkomitet do spraw prewencji uzna, że może ona dostarczyć stosownych informacji. Protokół gwarantuje również Podkomitetowi do spraw prewencji swobodę wyboru miejsc, które zechce odwiedzić, oraz osób, z którymi zechce odbyć rozmowy.

Manfred Nowak powiedział, że w odniesieniu do Polski, w świetle zobowiązań wynikających z Konwencji i Protokołu, Polska ma obowiązek współpracy z ONZ i Radą Europy. Jest wiele sygnałów, że Polska była jednym z krajów, gdzie praktyki stosowania tortur miały miejsce. W Polsce byli przetrzymywani więźniowie. Podczas wizyty Podkomitetu w Polsce, współpraca z polskim rządem była daleka od idealnej. Art. 15 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur nakazuje, by nie używać jako dowodów w postępowaniu informacji uzyskanych od osób poddawanych torturom, chyba, że jako dowody przeciwko oskarżonym o stosowanie tortur. Są dowody na to, że CIA w walce z terroryzmem, by uniknąć odpowiedzialności, współpracowało z agencjami – firmami najemniczymi, zatrudnionymi celem stosowania tortur. W ten sposób wyciągano informacje od podejrzanych. Jednak informacje wyciągnięte od ludzi wskutek tortur są bezprawne i niekoniecznie prawdziwe.

Art. 14 Konwencji daje prawo osobom torturowanym do zadośćuczynienia i sprawiedliwego i adekwatnego odszkodowania. Ten artykuł jest często łamany, gdyż zamiast odpowiedniej rekompensaty i pomocy, ofiary tortur często są zamykane w specjalnych zakładach. Ofiary te potrzebują wsparcia. Niestety, państwa członkowskie nie chcą płacić na prywatne ośrodki rehabilitacji. Wiele osób przybywających do Polski szuka ochrony. Państwa mają obowiązek oferowania ofiarom tortur wsparcia prawnego. W Wielkiej Brytanii w Izbie Lordów analizowano sprawę dotyczącą Arabii Saudyjskiej. Ważne jest, by karać oprawców w danym kraju. W Zimbabwie wykryto 120 przypadków stosowania tortur, na śmierć. Konieczne jest stworzenie ośrodka rehabilitacji w Zimbabwie, gdyż ofiary tortur zgłaszają się tam codziennie, szukając pomocy medycznej.

Podsumowując powiedział, że państwo ma obowiązek karania za tortury, które są potwornym i poważnym naruszeniem praw człowieka. Osoby stosujące tortury muszą być poddawane odpowiednim sankcjom. Większość krajów UE nie wprowadziła art. 4 Konwencji, który się odnosi do tego zagadnienia, a więc uznanie tortur za przestępstwo i określenie kar za torturowanie. Niezależnie od tego, czy torturowany lub torturujący są obywatelami naszego kraju, konieczne jest stosowanie powszechnie obowiązujących norm. Jeśli są wiarygodne zarzuty – trzeba tę osobę postawić przed własnym sądem. Należy uświadamiać społeczeństwu, że nie ma miejsca bezpiecznego dla osób torturujących.

Emilio Ginés Santidrián, członek Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu oraz Karaniu (CPT) powiedział, że tortury są nie do przyjęcia, niezależnie od przyczyn i warunków. Są one zagrożeniem dla wszystkich członków społeczeństwa. Strach, ból, poniżenie osób, które ucierpiały. Tortury są zaprzeczeniem godności ludzkiej. Stosuje się wiele różnych metod torturowania, tj. podtapianie, wpływ temperatur, hałasu, stosowanie ostrych narzędzi, itp. W Irlandii Północnej wynaleziono nowe metody tortur. Musimy bronić wartości demokratycznych i godności ludzkiej. Warunki w wielu szpitalach, więzieniach, szpitalach psychiatrycznych, ośrodkach dla niepełnoletnich pozostawionych bez opieki dorosłych są przerażające. Konwencja Europejska jest mechanizmem zapobiegawczym torturom. Komitet Zapobiegania Torturom składa się z niezależnych ekspertów, lekarzy, prawników, psychiatrów, pracowników więzień, itp. Każde państwo ma 1 członka. W sumie jest 47 państw. Językami roboczymi są francuski i angielski. Delegacja CPT składają wizyty w miejscach, gdzie są podejrzenia, że mogą być stosowane tortury, rozmawiają z osobami, itp. Państwo, które odwiedza, może pozwolić na publikację sprawozdania CPT – jego powstanie opiera się na współpracy i zaufaniu. Jeśli dany kraj odmawia podjęcia współpracy, wówczas mogą pojawić się publiczne oświadczenia i przygotowywane jest jedynie ogólne sprawozdanie z działania. Obecnie jest 17 sprawozdań na cpt.com. Każda osoba aresztowana ma prawo do poinformowania rodziny, pomocy prawnej (adwokata), obecności adwokata podczas przesłuchań. W więzieniach i podczas przesłuchań muszą zostać spełnione minimalne standardy. Przesłuchania muszą być nagrywane a maltretowanie – fizyczne i psychiczne, jest niedopuszczalne.

Koos Richelle, dyrektor generalny EuropeAid, powiedział, że tortury są niedopuszczalne. Konieczne jest zapobieganie wszelkim formom tortur. Europejski instrument na rzecz ochrony praw człowieka jest bardzo ważny. Ma on średni budżet roczny – 44 mln EUR na cztery lata. Dotychczas wpłynęło 330 propozycji do sfinansowania, ale z takim budżetem można było sfinansować jedynie 40 projektów. Są to projekty zapobiegawcze i rehabilitacyjne, dotyczące pomocy udzielanej krajom trzecim. Rozporządzenie dotyczące instrumentu weszło w życie w grudniu 2006, zawiera wieloletnie ramy, które muszą być przyjęte przez Radę i Parlament Europejski. W październiku 2007 r. ogłoszono przetargi. Pierwsze kontrakty zostaną podpisane w tym roku.

Edward Mcmillan-Scott (EPP-ED, Wielka Brytania) złożył hołd Alfredowi Nowakowi, dziękując mu za jego pracę. Powiedział, że w Chinach i Tybecie jest wiele przypadków stosowania tortur i są one powszechnie stosowaną praktyką. Powiedział, że spotykał się wiele lat temu z różnymi osobami w Chinach. Te osoby do dziś są więzione i torturowane. Konieczna jest ocena sytuacji w Chinach. Unia Europejska powinna patrzeć na ręce Chińczykom, żeby mieli świadomość, że kiedyś zostaną ukarani. Konieczny jest bojkot Igrzysk Olimpijskich w Pekinie przez władze krajów członkowskich UE i instytucje UE.

Laszlo Nagy, przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Mniejszości i Statusu Kobiet Zgromadzenia Narodowego Słowacji, powiedział, że w parlamencie słowackim omawiana była kwestia sytuacji w Chinach a także obozów pracy przymusowej. Przyjęte były stosowne uchwały, zainspirowane podobnymi uchwałami PE i Bundestagu. Była również uchwała dotycząca sytuacji więźniów politycznych na Białorusi. Jednak wyraził swoje rozczarowanie zniesieniem sankcji wobec Kuby przez UE. Sankcje były nałożone na rząd kubański w związku ze sposobem prowadzenia procesów na Kubie. Podkreślił, że tam się nic w tej kwestii nie zmieniło. Wyraził żal, że parlamenty krajowe nie miały w tej kwestii nic do powiedzenia.

Jaś Gawroński (EPP-ED, Włochy) stwierdził, że był członkiem nieudanego komitetu, który szukał dowodów na istnienie więzień CIA w Polsce. Nie udało się tych dowodów znaleźć. Mnóstwo czasu zostało zmarnowane i nie znaleziono niczego nowego. Rząd polski nie współpracował – bo wiedział, że ta komisja udała się do Polski, by szukać potwierdzenia swoich koncepcji a nie szukać prawdy. Powodem wyjazdu do Polski był artykuł dziennikarza w piśmie Newsweek. Rok później ten dziennikarz powiedział, że nie opublikowałby ponownie tego artykułu, bo nie był pewien jego treści. Pan Alfred Nowak opiera swoją wiedzę na artykułach w New York Times. Nie są to wystarczające dowody.

Senator **Leon Kieres** (przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych Senatu RP) powiedział, że przez 5 lat był zaangażowany w dochodzenie prawdy, jako przewodniczący polskiego Instytutu Pamięci Narodowej. IPN zajmował się ściganiem zbrodni nazistowskich i komunistycznych. Do końca życia będzie żył ze świadomością faktów – setek ton akt zbrodni nazistowskich i komunistycznych poczynionych nie tylko na Polakach, ale również przez Polaków na obywatelach innych państw. W Polsce był za to krytykowany. Był także więziony, poddawany presji psychicznej wraz z rodziną, co jest też rodzajem niegodziwości. Stwierdził więc, że nie trzeba go przekonywać do wsparcia działań UE w dziedzinie zwalczania tortur. Podziękował za zaangażowanie UE i pana Nowaka w zwalczanie tych czynów, które określił mianem haniebnych. Powiedział, że nigdy się nie pogodzi z okrucieństwem i niszczeniem społeczeństwa. Skierował również słowa do Alfreda Nowaka – jako osoba, która doświadczyła w życiu wiele i wie, co znaczy rzucanie nieuzasadnionych oskarżeń i podejrzeń. Powiedział, że w latach 80-tych prasa pisała o nim w sposób, który miał go złamać i poniżyć. Dlatego bołą go informacje o tym, co nazywamy Guantanamo i o rzekomym umiejscawianiu więźniów powiązanych z atakami terrorystycznymi z 11 września w Polsce. Pan senator dodał, że jako prawnik, ściśle trzyma się zasady domniemania niewinności. Ta sama zasada powinna być stosowana w przypadku kraju, z którego pochodzi – Polski.

Odpowiadając na pytania, **Alfred Nowak** powiedział, że uważa, iż wybór Pekinu przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski był dobrą decyzją. Wtedy wszyscy mieliśmy nadzieję, że będzie to zachęta dla rządu chińskiego do poprawy sytuacji w Chinach w sferze praw człowieka. W efekcie wprowadzono obowiązkowe rozpatrywanie każdego wyroku kary śmierci. Odbyły się również procesy skazujące wielu policjantów za stosowanie tortur na więźniach. Być może były to procesy pokazowe, by udowodnić, że Chiny szanują prawa człowieka. Jednakże mamy poczucie, że w Chinach nadal panuje powszechne bezprawie. Nie możemy się ograniczać wyłącznie do Tybetu. Tybet został najbardziej nagłośniony w mediach, ale takie praktyki są obecne w całych Chinach. Miały miejsce dość mocne reakcje władz chińskich przeciw znanym prawnikom, by uciszyć krytykę, by uciszyć Parlament Europejski, itp. Sytuacja w Chinach jest niepokojąca. W kwestii Kuby – powiedział, że konieczne jest ustalenie faktów i konieczne są negocjacje z rządem kubańskim. Poparł

zniesienie sankcji, bo być może będzie można połączyć ten fakt z wywieraniem presji na rząd kubański odnośnie respektowania praw człowieka.

W kwestii Polski, Manfred Nowak powiedział, że były raporty całościowe szwajcarskiego senatora Dicka Marty'ego, przygotowane na zlecenie Zgromadzenia Rady Europy. Rząd polski uchylił się jednak od współpracy zarówno z Radą Europy, jak i z komisją Parlamentu Europejskiego. Jedynie rząd polski może udostępnić dowody swojej winy lub niewinności. Są przecież dowody, na podstawie rozkładów lotów, na to, że samoloty na trasie z Jordanii do Guantanamo lądowały w Polsce. Chodzi nam o wyjaśnienie, dlaczego te samoloty tam właśnie lądowały. Jednakże jest to obecnie sprawa poufna i nie dotyczy wyłącznie Polski. Gromadzone są zeznania osób, które twierdzą, że były przetrzymywane i torturowane. Niedługo te sprawy nabiorą charakteru publicznego.

Odnosił się także do bardzo szerokiej definicji tortur, która również odnosi się do przemocy domowej. Jeśli państwo nie chroni obywatela, to jest współwinne i odpowiada za te zbrodnie. Ponadto handel ludźmi to też przejaw tortur. Kolejnym przykładem jest znęcanie się nad kobietami, jak to ma miejsce np. w Mołdawii.

Ostatnią mówczynią była pani **Véronique Arnault**, dyrektor ds. stosunków wielostronnych i praw człowieka w DG Telex, która powiedziała, że powinien obowiązywać całkowity zakaz stosowania tortur na całym świecie. Powiedziała, że wiarygodność Unii Europejskiej musi się opierać na jej sile wewnętrznej. Do najważniejszych kwestii, wymagających działań, należą: ratyfikacja fakultatywnego protokołu do konwencji o torturach (na razie tylko 9 państw członkowskich UE go ratyfikowało), wsparcie dla rehabilitacji ofiar tortur oraz eliminacja potwornych praktyk dotyczących *non-refoulement*. Państwa członkowskie muszą brać pod uwagę sytuację w państwach pochodzenia imigrantów, zgodnie z zasadą *non-refoulement*, według której obcokrajowca nie można wydrżyć do państwa, w którym jego życie mogłoby być zagrożone. W przyszłości Parlament Europejski wraz z Radą przygotowują listę krajów uważanych za „bezpieczne”. Trzeba te zasady wdrożyć do naszych porządków prawnych i stosować. Ważne jest również stosowanie Wytycznych w sprawie polityki UE wobec państw trzecich. Powinno się wprowadzić zakaz handlu instrumentami i narzędziami tortur. Należy doprowadzić do absolutnego zakazu stosowania tortur.

Na koniec spotkania, dla uczczenia Międzynarodowego Dnia Przeciwko Torturom, przyjęto deklarację nt. zwalczania tortur jako priorytetu UE.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska

A k c e p t u j ę

Leon Kieres
Przewodniczący Komisji Spraw
Zagranicznych Senatu RP